

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Quam Methodum amplificandi Cicero præceptis consignarit. Capvt VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Septimum est *ῥόμιον*, ratio peita à legibus: Nam, ut viris fortibus, qui suis consilijs, & laboribus, patriæ libertatem asseruerint præclarissimos honores decernere: Ita parricidas, qui matris iura violare ausi sunt, æternis supplicijs viuos, mortuosque mactarunt.

Octauum *ἰσχυρὸν*. Iustitiæ, & æquitatis lex postulat, ut pestis, quam in omnes bonos machinantur improbi, in eorum caput refundatur.

Nonum *ἑυφρόνιον*, vtiles erit reipub. hæc animaduersio, siquidem tam funestis capitibus sublatis, cæteri quietiores viuunt.

Decimum est *ἰσχυρὸν* facile est emergentem istam improbitatem in fomitem præfocare, hæc adultis postea viribus corroboratam stirpitibus euellere difficillimum erit.

Hæc ille non ignobilis sophista fermè percerfer, ex quibus amplificationes contexi possint, quæ & si comode dicuntur, nondum tamen plenam, & ex omni parte cumulatam, habere videntur rationem amplificationis.

Quam Methodum amplificandi Cicero præceptis consignauit.

CAPVT VII.

Non dissimilia sunt à Græcorum Rhetorum inuentis, quæ Marcus Tullius libro secundo ad Herennium copiosius est persequutus.

Loci (inquit) communes ex decem præceptis commodissimè sumuntur, ad augendi criminis causâ.

Primus locus sumitur ab autoritate, cum commemoramus, quantæ curæ ea res fuerit Dijs immortalibus, aut maioribus nostris, Regibus, ciuitatibus, nationibus, hominibus sapientissimis, senatui, qui locus tractari poterit ad imitationem exordij pro Domo.

Cum multa diuinitus à maioribus nostris inuenta, atque instituta sint, tum nihil præclarior, quam quod, &c. Res igitur præclarissimè constituta proponetur, quam is, de quo quaeritur conuellere conatus sit.

Quò vero maior erit testimoniorum, tum diuinorum, tum humanorū numerus, & grauior autoritas, eò illustrior confluet amplificatio.

Secundus locus est, cum consideramus, illæ res, de quibus criminamur, ad quos pertineant: vtum ad omnes, quod atrocissimum est, an ad superiores, quod genus ij sunt, a quibus autoritatis locus communis sumitur, an ad pares, hoc est in eisdem partibus animi, corporis, fortunarum positos, an ad inferiores, qui omnibus his rebus antecelluntur. Sic illa grauitas rei exaggeratur ab eodem auctore.

(Quod si villo tempore magna causa in Sacerdotum populi Romani iudicio, ac potestate versata est: hæc profectò tanta est, vt omnis reipub. dignitas omnium ciuium salus, vita, libertas, ara, foci, Dijs penates, bona fortuna, domicilia, vestra sapientiæ, fidei, potestatiue commissâ, creditaque esse videantur.

Tertius locus est, quo percunctamur, quid sit eueaturum, si omnibus idem concedatur, & ea re neglecta ostendemus, quid periculum, aut incommodorum consequatur. vt,

(Si C. Verres homo vita, atque factis, omnium iam opinione damnatus) absoluat, totam iudiciorum rationem conuelli, &c.

Quartus locus est, quo demonstratur si huic sit remissum, multos alacriores ad maleficia futuros quos adhuc expectatio iudicij remouatur.

Concinne tractat hunc locum pro Flacco. n. s. Damnatus est is, qui Catilinam signa patriæ inferentem interemit: quid est causæ cur non is qui Catilinam ex vrbe repulit, pertimescat? &c. vbi ostendit Flacco damnato acerrimos fore improborum in bonos impetus.

Quintus locus est, per quem ostendimus, si semel aliter iudicatum sit, nullam rem fore, quæ incommodo mederi, aut erratum iudicium corrigere possit. Quo loco non incommodum erit vt cæterarum rerum comparatione, vt ostendamus alias res posse, aut verustate sedari, aut consilio corrigi: huius rei, aut leniendæ, aut corrigendæ, nullam rem adiumento futuram.

Vt, (Quoniam in foueam incidit obruat, si enim hinc emerferit, nullius supplicij crudelitas erit recusanda. Et, Hanc verò, quæ ad eorum libros, atque infantium puerorum incunabula pertinet, nisi hoc iudicio à vobis reiectis, & aspernamini, videte per Deos immortales, quem in locum Remp. peruenturam putatis, &c.

Sextus locus est, cum ostendimus ex consulto factum, & dicemus voluntario facinori nullam esse excusationem, sed imprudentia iustam deprecationem paratam.

Vt, (Diadema ostendis, gemitus toto fore, unde diadema, non enim abiectum sustuleras, sed attuleras domo meditatam, & cogitatum scelus,) &c.

Philipp. 11. Septimus locus est, quo ostendimus tertium facinus, crudele, nefarium, tyrannicum esse: quod genus iniuriae mulierum, aut earum rerum aliquid, quarum rerum causa bella suscipiuntur, & cum hostibus de vita dimicatur. Talia sunt illa, (Ecce tibi geminum in seclere par, inusitatum, inauditum, ferum, barbarum.)

Octavus locus est, quo ostendimus, non vulgare, sed singulare esse maleficium spurcum, nefarium, inusitatum, quod maturius, & atrocius vindicandum sit.

Vt, (Expectate facinus, quam vultis improbum, vincam tamen expectationem omnium.)

Nonus locus constat ex peccatorum comparatione, quasi cum dicemus maius esse maleficium stuprare ingenuam, quam sacrum laedere, quod propter egestatem alterum, alterum propter intemperantem superbiam fiat. Sic per comparationem augetur Antonij crudelitas. (L. Cinna crudelis, C. Marius in iracundia perseverans. L. Sylla vehemens: neque vllius horum in vlciscendo acerbitas progressa vltra mortem est, ecce tibi, &c.)

Decimus locus est, per quem omnia, quae in negotio gerendo acta sunt, quaque rem consequi solent, exponemus acriter, & criminose, & diligenter, vt agit res, & geri negotium videatur rerum consequentium enumeratione, & ita exaggeratur mors Trebonij Philippica vndecima.

Quod ista praeceptiones de amplificatione minus accurate tradita videantur, & de Casij Longini sententia.

CAPVT VIII.

ET illae quidem praeceptiones, si prima forte spectentur, locupletissimam habere videntur segetem amplificationis, non tamen vim eius omnem, rationemque comple-

xa sunt. Primum enim illi auctores, quasi iudicium subfellia, & latrones, & parricidas, aut huiusmodi crimina semper cogitarent, nihil de ceterarum rerum amplificatione dixerunt. Deinde ipsam ferme amplificationis animam, quae in grauibus figuris sententiae consistit, omisere. Terrio ista quoque locorum allata diuisio verbosior est, quam limati-or. Quid enim sibi voluit tertius locus, & quartus, nisi rem ostendunt amplificandam ab euentu, quod cum vno argumento contineatur, parum commodè in duos locos discerp-tus, atque diuisus est. Septimus quoque, & octavus locus omnino concurrunt, & verbis duntaxat discriminantur, quanquam etiam in vtroque dixit, crimen ostendi nefarium, quod fit, vt magis ταυτολογία faciat, quam noui aliquid insinuet. Itaque (si haec Ciceronis sunt) crediderim eum magis ex Graecorum commentarijs, quam ex suo ingenio, iudicioque scripsisse.

Acutiùs certe Dionysius Longinus cum de forma, & methodo amplificationis, in qua huius praeceptionis ἀμιγν. & vigor totus consistit, aliquid diceret, noluit rem certis definire limitibus, sed amplificationis formas dixit esse sexcentas, hoc est prope innumerabiles, sic autem ille.

Ἔτερα ἐτέροις ἐπιπροσκόλλημα μέγιστα συνεχῶς ἐπιείσονται, κατὰ ἐπίθεσιν, εἴτε διὰ τοπῆγορίαν εἴτε δεινώσιν, ἢ πραγμάτων ἢ κατὰ σκευῶν ἐπιρρώσιν, εἴτ' ἐπικρονομιαν ἐργων ἢ παθῶν, μυρία γὰρ εἶδὲς τῶ ἀντήσεων γίνονται. Aliæ alijs, inquit, conglobatae magnitudines continenter gradatione quadam ingeruntur. Siue per locorum tractationem, siue per exaggerationem, siue per rerum, & probationum corroborationem, siue per dispensationem actionum, & affectuum, ad summum addit, *infinite enim forma sunt amplificationum.* Quae sane dum expenduntur obsecuta sunt. Nam διωσις quam affert species est potius, quam modus amplificationis, & τοπῆγορία in κατὰ σκευῶν ἐπιρρώσιν facile incidit. Quid igitur ex ea diuisione colligemus? cum nec Longinus hanc certam esse voluerit, sed cum aliquas enumerasset amplificationis formas, statim subiecit esse sexcentas. Sunt quidem permultae, si sigillatim omnes spectentur, sed tamē existimo totam amplificationis rationē ad duo capita posse referri, ad *locos*.

Dd locos

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN